

Bariton frakiga asjaarmastaja pilgu läbi

Järgmisel aastal möödub suurkuju – laulja, näitleja ja ujuja – Georg Otsa sünnist sada aastat. Ühe kümnendiku jagu sellest ajast on töös olnud film pealkirjaga «Bariton frakiga» – Georg Otsa muusikalist pärandit osadeks võttev dokumentaalne linateos, mille eesmärk on viia Ots ja tema pärand nendesse kõrgustesse, mida see väärrib. Tutvustada teda maailmale.

Filmi autor Jaak Järvine on aastaid püüdnud Georg Otsa loomingut oma filmiga elus hoida. Kuid püüdmisest üksi ei piisa, kui saatus vastu tahab mängida. Aastate järel on film siiski peaaegu lõppstaadiumisse jõudnud, presenteerimiseks peaaegu valmis, kuid millest veel puudu on, on lõplik lihv, mis elule ja muusikale päriselt elu sisse puhuks. Ometigi pole Järvine veel alla andnud. Kõnelesime mehega filmi valmimisest, selle tähenduslikkusest ja Georg Otsa olulisusest eestlaste jaoks ka 45 aastat pärast ta surma.

Kuidas te filmitegemise juurde jõudsite?

Ma sattusin filmitegemise juurde täiesti juhuslikult, 1973. aastal, kui Narva-Jõesuus oli noorte filosoofide laager. Seal sattusin ühte tuppä inimesega, kes tõi mind mu tulevase ameti juurde ja soovitas mulle Eesti Mittekommertslike Filmide Autorite Liitu. Ta teadis, et olin käinud Eesti Televisioonis, aga sinna mind vastu ei võetud, sest mul oli tollase aja mõistes puudujääke – ma polnud komsomoli kuulunud, ei olnud ka mujal käinud –, ja siis ma läksin sinna. Ja seal hakkas mulle meeldima. Ma pole filmikunsti kunagi õppinud, lihtsalt aastaid organisatoorsel tööl olnud.

Te olete seega amatöörfilmitegija. Kust tuli mõte võtta ette selline mastaapne projekt nagu dokumentaalfilm, eriti veel sellisest armastatud inimesest, nagu seda oli Georg Ots?

Stuudio ESTFilm soovitas. Nad ei hakanud otseselt peale käima, kuid osutasid, et sellisest teemast oleks väga huvitav dokumentaalfilmi teha. Ma olin alguses vastu, sest tegelikult on see ju äärmiselt keeruline ja mahukas, aga lõpuks ikkagi nõustusin ja hakkasin asja uurima.

Õnneks ma olin muusikat õppinud, teadsin juba, millega end seon – see kõik nõudis kohe alguses juba väga suurt teadlikkust ja asjasse süvenemist. Tutvusin Georg Otsast kirjutatud raamatutega, Peterburis muusikaarhiiviga, kuhu on Otsa kohta täiesti eraldi kartoteegid kogutud, ning samuti Moskva Suure Teatri arhiiviga. Sealt see alguse sai ja arenema hakkaski.

kultuur.postimee...

27.08.2019 22:30

suvereporiter

Tuuli Põhjakas

6000

Rahvusoper Estonia

Ooper

Georg Ots [ooperilaval](#).

[Rahvusooper Estonia Arhiiv](#)

Kas teid seob Georg Otsaga mingi lähem side, isiklik kokkupuude või nõustusite te lihtsalt huvist?

Ma arvan, et Georg Otsaga pole lähemat sidet mitte ainult minul, vaid kõigil, kes teda kunagi kuulnud on. Noorpõlves sai tema laule kuulatud ja juba siis oli selge, et tegemist on ainulaadse isiku ja haruldase häälega.

Peterburis õppides sattusin ühe korra tema kontserdile, läksin kuulama. Ja siis ma nägin ja tundsin, milline austus inimestel tema vastu oli. Ma tundsin atmosfääri saalis ja seda, kuidas inimeste olemine muutus, kui Georg Otsa nimi välja kuulutati. Kui ta lavale astus, jäi saalis haudvaikseks, seda suurt lugupidamist oli tunda.

Miks teie film oluline on?

Ma näen, et see annaks võimaluse tema loomingut tutvustada ühes terviklikus teoses, mis võiks Georg Otsa viia endisest Nõukogude Liidust väljapoole, läände. Mujal maailmas on temast vaevu kuulnud, paar üksikut muusikateadlast, kuid tema kunst väärrib tutvustamist ka mujal maailmas.

John Steele, üks briti muusikateadlane, on oma raamatus «The Grand Tradition» öelnud: «On hämmastav, kui peenelt värvib Ots don Giovanni aariat.» Aga rohkem inimesi võiks temast sel moel kirjutada.

Georg Otsast on 2008. aastal juba tehtud muusikafilm «Georg». Mis teie filmi eriliseks teeb?

Minu filmi teeb eriliseks see, et Georg Otsast pole enne tehtud filmi, mis haaraks tema muusikalist pärandit ja loomingut terviklikult. Sest mis see laul muud on kui loomingu ülim vorm. Siis mul tekkiski mõte, et võiks teha filmi, kuhu on kokku kogutud tema olulisimad aariad, laulud operettidest, kammerlaulu ja ka natuke estraadi. Ta ise nentis ühes intervjuus, et teda peetakse väga tihti estraadilauljaks, kuigi tegelikult on ta ju siiski [ooperilaulja](#).

Georg Ots.

Kaader Videost

Kirjeldage palun oma filmi.

See film oli niimoodi mõeldud, et kõigepealt leidsin ma suure hulga tema enda ütlushi. Need on enamasti äärmiselt diskreetsed ja enesekriitilised, sest ta oli väga kriitiline oma isiku ja loomingu

suhtes. Filmis on nii, et kõigepealt loeb näitleja Georg Otsa enda ütlushi, siis intervjuueeritud muusikud ja muusikateadlased vastavad talle ja vahepeal on aariad.

Suurema osa minu filmist moodustavad lauljate, aga ka muusikateadlastega tehtud intervjuud. Nendega rääkimine, nende ülistuste kuulmine on hoopis midagi muud. Ka Voldemar Kuslap, kellega ma rääkisin, ütles, et eesti inimene on selline vaikne ja teistmoodi, slaavlased on jälle sellised... (Naerab.) Nende arvamused on midagi täiesti muud ja tekib selline vastandite kooslus.

Niimoodi ta pidigi esialgu jääma, kuigi mulle soovitati, et ikkagi elu olulisimad seigad peaks ka sisse tooma. Ma olin sellele vastu, sest sellest on juba raamatuid kirjutatud ja filmgi tehtud («Georg», 2008), aga saatus viis mind kokku Georg Otsa õe Maret Purdega ja vestlused temaga tekitasid minus soovi ikkagi elu ka pisut lisada. Ta andis mulle väga palju mõtteid lapsepõlvest ja loomingulise tee algusest, mida oleks patt välja jätta.

Te olete teinud intervjuud väga paljude Otsa kaasaegsetega, kellega koos ta laulis. Kuidas te nendega kontakti leidsite?

See oli tegelikult üks lihtsamaid osi. Nagu ma ütlesin, olen ma aastaid töötanud organisatoorsel tööl. Nõnda sain lihtsalt ühendust võtta õigete inimestega õigetes teatrites. Ma teadsin juba, kus ta on laulnud, kus mitte, nii et saatsin kirju ettepanekuga intervjuuks. Muidugi, ei olnud teada, kas mu kirjadele vastatakse, aga vastati. Tol hetkel oli meil ka võimalusi, et oma isikliku rahaga niimoodi Moskvas ja Peterburis käia.

Mina leppisin kokku kõik, mis puudutas intervjuusid – hotellid ja lauljad. Kuigi ma olen Peterburis õppinud ja peaksin teadma, et kokkulepped on seal nii, nagu on. (Naerab.) Võid eelneval päeval ükskõik mida kokku leppida, aga see ei tähenda, et järgmisel päeval kokkulepe kehtib.

Eestlastega hakkasin hiljem kontakti võtma, sest nad olid lähemal ja lihtsamad leida: Anu Kaal, Margarita Voites, Mati Palm, Voldemar Kuslap ja paljud teised. Kuigi paljud ka keeldusid.

Filmimees Jaak Järvine.

Raul Mee

Mis on sellise filmi tegemise juures kõige keerulisem?

Kõik need intervjuud olidki kõige keerulisemad. Nende ettevalmistamine, kontakti võtmine ei olnudki nii raske kui inimestega rääkimine. See oli niivõrd endast ära andev ja pingutust

nõudev. See oli nii isiklik. Kõik need ülivõrded ja soojad sõnad puudutasid mind nii sügavalt, et mul hakkas vahepeal peaaegu halb. Ma väsisin ja andsin endast nii suure tüki ära. See kõik läks otse südamesse. Selliseid põhjapanevaid kiidusõnu kuulata on ühest küljest suur nauding, kuid teisalt väga suur pingutus.

Teine raskus on see, et lihtsalt pole enam raha, et see film valmis teha.

Jaak Järvine

Sündinud 1941. aastal.

Lõpetanud Georg Otsa nimelise Tallinna muusikakooli viiuliklassi ja Leningradi riikliku ülikooli filosoofiateaduskonna ajaloo erialal.

Eesti Filmiamatöörade Liidu esimees alates aastast 1991.

Isiklik kokkupuude Georg Otsaga filmi «Juhuslik kohtumine» võtetel 1961. aastal. Järvine oli üks saateviuldajatest.

